

Empatia odnosi się do zdolności rozumienia uczuć innych osób (empatia poznawcza) oraz odzwierciedlania ich stanów wewnętrznych i emocji (empatia emocjonalna). Wyobrażanie sobie lub obserwowanie innej osoby w określonym stanie emocjonalnym automatycznie aktywuje więc reprezentację tego stanu u obserwatora, wraz z towarzyszącymi jej reakcjami autonomicznymi i somatycznymi. Efekt ten nazywany jest reakcją empatyczną i związany jest z aktualnymi badaniami nad empatią wobec bólu. Jednakże, odczuwanie empatii nie jest statyczne, ale jest uczuciem bardziej plastycznym niż wcześniej sądzono. Wcześniejsze badania wykazały, że atrakcyjność fizyczna twarzy znacząco wpływa zarówno na empatię emocjonalną, jak i poznawczą. Brak reakcji empatycznej jest obserwowany tylko w stosunku do osób atrakcyjnych fizycznie.

Niniejszy projekt ma na celu zastosowanie procedur adaptacji i primingu do modyfikacji stronniczości w empatii oraz zrozumienie, rozróżnienie i porównanie tych dwóch procedur. W projekcie postawiono trzy pytania badawcze. Pierwsze z nich dotyczy tego, czy procedury adaptacji i primowania wpłyną na reakcję empatyczną wobec osób atrakcyjnych fizycznie? Aby szybciej i efektywniej przetwarzać atrakcyjne cechy twarzy, warto stosować procedury zmieniające percepcję twarzy poprzez aktywizację lub zmianę reprezentacji mentalnych. Zarówno priming, jak i adaptacja zmieniają percepcję twarzy, przy czym dotyczy to zarówno szybszych i bardziej precyzyjnych reakcji na twarz (priming), jak i zmniejszenia aktywności neuronalnej po wielokrotnej ekspozycji na bodziec i jednoczesnym zwiększeniu wrażliwości na zmiany środowiskowe (adaptacja).

Drugim problemem badawczym postawionym w tym projekcie jest pytanie, która procedura, adaptacja czy priming, będzie miała silniejszy wpływ na reakcję empatyczną? Zarówno adaptacja, jak i priming wydają się znacząco różnić od siebie, a nawet powodować przeciwstawne efekty. Priming zazwyczaj prowadzi do lepszej identyfikacji twarzy, podczas gdy prawidłowa identyfikacja twarzy staje się trudniejsza w wyniku adaptacji. Badania sugerują również, że priming ma przewagę nad adaptacją, szczególnie jeśli chodzi o transfer cech. Jest możliwe, że priming wpłynie na amplitudę różnych ERP. Aby to zweryfikować, oba badania będą prowadzone z użyciem elektroencefalografu (EEG), w którym reakcja empatyczna będzie mierzona przez potencjały związane z wydarzeniami (ERP). Zgodnie z wynikami badania pilotażowego i literaturą przedmiotu procedura adaptacyjna powinna wywoływać słabsze efekty obserwowane w różnicy amplitud poszczególnych składowych ERP i wpływać na amplitudę takich składowych, jak N170, N2 i P3. W primingu oczekuje się, że silniejsze efekty będą dotyczyć przebiegów amplitudowych składowych ERP P2/N2.

Trzecim problemem badawczym jest odwrócenie efektu reakcji empatycznej uzyskanego w poprzednich badaniach tylko dla osób fizycznie nieatrakcyjnych przy zastosowaniu procedury primingu. Problem ten odnosi się do bardziej szczegółowego pytania badawczego opisanego powyżej. Mianowicie, skoro przewiduje się, że priming będzie miał silniejszy wpływ na reakcję empatyczną, możliwe jest również, że wzrost reakcji empatycznej wystąpi tylko w przypadku osób atrakcyjnych fizycznie w porównaniu z nieatrakcyjnymi. W badaniach z częstą ekspozycją obserwowany wzrost reakcji empatycznej był raczej niezależny od fizycznych cech twarzy. Jednakże priming percepcyjny pozwala na zwiększenie zdolności do identyfikowania lub przypominania sobie bodźców (Graf i in., 1984). Przewiduje się zatem, że amplituda składowej N2 będzie się odwracać na korzyść osób atrakcyjnych fizycznie w procedurze primingu atrakcyjnych twarzy.